

Soli Deo Gloria

Jedině Bohu buď sláva

Červenec 2026

Ročník 7, číslo 69

Slyšte mě, kdo usilujete o spravedlnost, kdo hledáte Hospodina.
Pohleďte na skálu, z níž jste vytesáni,
na hlubokou jámu, z níž jste vykopáni.
(Izajáš 51,1)

OBSAH

Soli Deo Gloria	3
Cesta k jednotě: milost k vnitřní, opravdové zbožnosti	4
Kdo bude stavět?	8
Jde o zbožnost!	14
Posvěcuje neposvěcený kněz?	17
Martin Lupáč z Chrudimi	18
Vliv křesťanství na svobodu a spravedlnost	20
Džihád a válka v islámu a v křesťanství	30
Konstantin a Metoděj	33

Vydává **Spolek Soli Deo Gloria**
 Bellušova 1810/19, 155 00 Praha 5
 Odp. redaktor Jaroslav Kernal
 © Spolek Soli Deo Gloria
www.solideogloria.cz
kernalj@solideogloria.cz
 Č. účtu 2602365989/2010 (Fio)
 Vychází měsíčně.
 Časopis je rozeslán bezplatně.
 Ev. č.: MK ČR E 24450

Tisk: Tisk Pětka,
 s.r.o.,
 Horova 1631
 252 63 Roztoky

PŘIPRAVUJEME

O šesti bludech

Jan Hus

Jan Hus před šesti stoletími pojmenoval šest bludů, na nichž tehdejší církev stavěla svou moc. Jsou tyto bludy skutečně minulostí, nebo se jen převlékly do moderního hávu? Jeho obžaloba špatných kněží a zkorumpovaného systému míří stejně přesně i na dnešní „nedotknutelné“ autority, ať už v církvi či mimo ni.

Váz., 125×176 mm

eshop.solideogloria.cz

SOLI DEO GLORIA

Někomu Bůh dává bohatství a poklady i slávu, takže nepostrádá pro sebe nic z toho všeho, po čem touží. (Kaz 6,2)

Bůh sám je schopen dokonale naplnit touhy lidského srdce, a také to ve své milosti a dobrotě dělá! Hospodin je dobrý a prokazuje své milosrdenství veškerému svému stvoření. Dokonce i ti, kteří spějí do záhuby kvůli své nevěře a vzpouře proti Bohu, mohou zakoušet, jak se mnohé touhy jejich srdcí naplňují. Nevzdávají za to Bohu chválu, ale připisují to své vlastní šikovnosti nebo svým schopnostem. Jak by ale člověk mohl rozumět své cestě? Jak by svévolník mohl v tomto světě dosáhnout toho, po čem touží? Je to všechno jenom dílo Boží prozřetelnosti a lásky, kterou Bůh prokazuje všem lidem na světě.

Bůh nejenom bdí nade vším stvořením, ale také všechno v něm vede a řídí ke svému cíli, jímž je dokonalá jednota v Kristu. Tato jednota by měla být zjevná tam, kde je nyní zjevná Kristova vláda, tedy v církvi. A právě nad tím se zamýšlí Jan Amos Komenský hned v následujícím článku. Na něj navazuje kázání Jana Karafiáta s provokativní otázkou ve svém názvu: Kdo bude stavět?

Na Boží prozřetelnost poukazuje záznam přednášky Sharon Jamesové, v níž ukazuje, jak Bůh použil křesťanství, aby se svět dobral svobody a spravedlnosti. V jistém kontrastu k němu je článek Alana Shlemona, v němž na tématu války ukazuje, jak protikladná náboženství jsou křesťanství a islám.

Nezapomínáme ani na velké červencové svátky, takže zde najdete krátký příběh Konstantina a Metoděje a Jana Husa zástupně připomínáme textem významného husitského teologa Martina Lupáče, v němž odpovídá na otázku, zda může neposvěcený kněz posvěcovat. Medailonek Martina Lupáče pak naleznete na s. 18.

Verím, milí čtenáři, že i v tomto čísle najdete duchovní stravu, která vám bude k užitku, k radosti a hlubšímu poznání Pána Ježíše Krista.

Jedině Bohu buď sláva!

Jaroslav Kernal

CESTA K JEDNOTĚ: MILOST K VNITŘNÍ, OPRAVDOVÉ ZBOŽNOSTI

Jan Amos Komenský

První cestou k jednotě je milost vnitřní, opravdové zbožnosti. V kom bude Duch Boží, ten se nepochybně těmito důvody a prosbami Ducha Božího pohne a svou mysl k jednotě skloní. Jaká je však k tomu cesta? Zastaralé nemoci se hojí nesnadno.

Odpověď: Rozdělovaly nás tři věci: sektářství, rozdílné názory na některé články víry a rozdílnost církevních řádů. Pokud se podaří stranám v těchto třech bodech porozumět, ukáže se snadná cesta k jednotě. Než k tomu přikročím, ukážu nejprve z Písma, že naše lidská dokonalost před Bohem záleží více v prostotě a upřímnosti prostého srdce než v nějaké bystré obratnosti mozku. Prosím každého, kdo miluje svou spásu, ať to bedlivě čte, rozvažuje a vyzývá Boha o pomoc k pochopení toho, co se zde z Písma svatého vede.

Prvním zákonem, který lidem Bůh v ráji dal, bylo přikázání, jímž Bůh člověku zakázal jíst ze stromu poznání dobrého a zlého, aby ho udržel v poslušnosti. To je velké tajemství. Bůh si přeje, aby člověk užíval rajských rozkoší, pokoje a dobrého svědomí, ale varuje ho, aby nesahal na strom poznání dobrého a zlého, nechce-li na sebe přivolat smrt. Tím dala Boží moudrost celému lidskému pokolení varování, že chtivost vyzvídat mnohé věci pro ně bude nebezpečná, zatímco prosté zachovávání Božích přikázání bude jejich životem. Kdyby byl Adam na to dbal, nebyl by zavedl sebe ani nás všechny.

Když Pán Bůh odděloval Abrahama od ostatních, nezavedl ho do žádného mudrování ani řečnění, ale řekl: „Chod' stále přede mnou, buď' bezúhonný.“ Svému lidu izraelskému se vysvětlil takto: „Hleď, učil jsem vás nařízením a právům, abyste je dodržovali. To bude vaše moudrost a rozumnost před zraky lidských pokolení.“ Mojžíš to opakuje těmito slovy: „Skruté věci patří Hospodinu, našemu Bohu, zjevné však patří navěky nám a našim synům, abychom dodržovali všechna slova tohoto zákona.“ Skrze Micheáše Bůh říká: „Člověče, bylo ti oznámeno, co je dobré a co od tebe Hospodin žádá: jen to, abys zachovával právo, miloval milosrdenství a pokorně chodil se svým Bohem.“

Když Job hledal, kde by se dala najít moudrost a jaké by bylo místo rozumnosti, praví, že je to skryto před očima veškerého živého; o tom neví ani smrt, ani zahynutí, ani propast. Rozumí jí jen Pán Bůh, jen on zná její místo. On ji připravil a vystihl, člověku pak řekl: „Začátek moudrosti je bázeň před Hospodinem a poznat Svatého je rozumnost.“ Šalomoun praví: „Spisování mnoha knih nebere konce a mnohé hloubání unaví tělo. Závěr všeho, co jsi slyšel: Boha se boj a jeho přikázání zachovávej; na tom u člověka všechno závisí.“ A opět v knize Job: „Znamená před Bohem něco muž? Věru, prozíravý dbá na svoje činy.“ Zvykni si raději chodit s ním a žít pokojně, to přinese mnoho dobrého.

Suma sumárum: Pán Bůh ve Starém zákoně neslibuje nic těm, kdo zákonu rozumí, ale těm, kdo zákon plní; nehrozí ničím těm, kdo něčemu v zákoně nerozumí, ale těm, kdo zákon ruší. Podobně David v Žalmu 119, který složil záměrně o zákonu a moudrosti Boží, připisuje dokonalost a blaženost jen těm, kdo žijí ctnostně, chodí v zákoně Páně a zachovávají ho celým srdcem.

Proto svatý Pavel, když oslavoval svaté Boží ve Starém zákoně, praví, že všichni dosáhli od Boha velkého svědectví pro svou víru. Ale jakou víru? Uvádí četné příklady, že jejich víra spočívala v tomto: 1. horlivě obětovali Bohu oběti; 2. chodili v upřímnosti před Bohem; 3. báli se Boha a jeho hněvu; 4. na Boží rozkaz opouštěli vlast i vše milé, věřili Bohu i proti rozumu a na jeho slovo se odvažovali všeho; 5. budoucí Bohem ohlášené věci přijímali jako přítomné a těšili se v nich; 6. pro lásku k Bohu odmítali svět a všechny jeho rozkoše, za největší poklady pokládali Kristovo pohanění. Suma sumárum: „Vírou dobývali království, uskutečňovali Boží spravedlnost, dosáhli toho, co jim bylo zaslíbeno; zavírali tlamy lvům, krotili plameny ohně, unikali ostří meče.“

Hle, toto je víra dřívějších svatých, spočívající v moci, nikoli v prázdných slovech. Proč tedy my nyní zakládáme víru na jemných spekulacích, hlubokých otázkách, důmyslných odpovědích a slibných řečech lidské moudrosti? Bylo snad v Novém zákoně vydáno nějaké chytřejší učení? Ó nikoli! Kristus, vůdce pravé dokonalosti, když nám předkládal, v čem spočívá podstata blahoženosti, se ani v nejmenším nedotkl nějakého hlubokého umění či rozumu, nýbrž velebil pouze ctnosti. Poté, co vysvětlil Boží zákon, jak má být křesťany pilněji střežen než povrchními

svatoušky, dodal: „A tak každý, kdo slyší tato má slova a plní je, bude podoben rozvážnému muži, který postavil svůj dům na skále.“ Podobně u svatého Jana říká: „Když to víte, blaze vám, jestliže to také činíte.“ A u svatého Matouše osvědčil, nač se bude ptát, až přijde soudit: ne na to, co kdo na světě uměl nebo čemu rozuměl (to ať posoudí všichni lidé!), nýbrž na to, kdo co činil – zda sytil hladové, dával pít žíznivým, přijímal hosty, odíval nahé a navštěvoval nemocné.

Proto svatý Pavel Korintským, kteří se pyšnili rozdílnými dary jeden proti druhému, ukázal cestu lepší – cestu lásky. Dokázal, že láska je lidem užitečnější a Bohu milejší než veškerá andělská i lidská moudrost, a velmi vhodně přirovnal naši tehdejší teologii k dětství. „okud jsem byl dítě, mluvil jsem jako dítě, smýšlel jsem jako dítě, usuzoval jsem jako dítě; když jsem se stal mužem, překonal jsem to, co je dětinské. Nyní vidíme jako v zrcadle, jen v hádance, potom však uzříme tváří v tvář.“ Budme však alespoň dětmi v pokoře a prostotě, neboť Kristus říká: „Jestliže se neobráátíte a nebudete jako děti, nevejdete do království nebeského.“ Apoštol sice říká, abychom ve svém myšlení nebyli jako děti, ale zároveň dodává, že „ve zlém máme být jako nemluvnata“ – tedy nemít jízlivost, ale být smířliví a ustupovat jeden druhému. Tentýž apoštol píše, abychom se nenechali zmítat každým závanem lidského učení; nezavrhne tedy prostotu dětí Božích, ale zapovídá vrtkavost a nerozumnost.

Efezské apoštol prosí, aby žili tak, jak se sluší na jejich povolání: „Vždy skromní tiší a trpěliví. Snášejte se navzájem v lásce a usilovně hleďte zachovat jednotu Ducha, spojení svazkem pokoje. Jedno tělo a jeden Duch, k jedné naději jste byli povoláni; jeden je Pán, jedna víra, jeden křest, jeden Bůh a Otec všech.“ Prvotní církev po Kristu má svědectví, že zatímco se zaměřovala k vnitřní zbožnosti, zachovávala navenek lásku. Jednomyslně zůstávali v apoštolském učení, po domech lámali chléb, dělili se o pokrm s potěšením a prostotou srdce, chválili Boha a měli milost u veškerého lidu. Pán každý den přidával ty, kteří měli být spaseni, neboť svatá prostota a upřímnost se Bohu nade vše líbí. Naproti tomu touha po vysokém umění je nebezpečným osidlem lidské mysli, do kterého se zapletl již první člověk, když zatoužil jíst ze stromu poznání dobrého a zlého. Mnozí dnes stále dychtivě sahají

k tomuto stromu a zapomínají na strom života, jímž je bázeň Boží a vzájemná láska.

Výsledkem jejich snažení je, že zatímco hledají moudrost, stávají se pošetilými a podle slov apoštola se jejich srdce zatmívá. Jak říká Šalomoun, tam, „kde je mnoho moudrosti, ji i mnoho hoře, a čím víc vědění, tím víc bolesti.“ Všechny roztržky v církvi vždy povstávají skrze takové na „liteře“ (tj. doslovnosti) založených moudrých lidech. Kristus o farizejích svědčil, že si přivlastnili klíč poznání, sami však nevcházejí a těm, kteří chtějí, brání. Pán Bůh jim říká: „Jak můžete říkat: ‚Jsme moudří, my máme Hospodinův zákon‘? Ano, jenže jej falšuje falešné rydlo písařů. Stud polil moudré, zachvátil je děs, jsou polapeni. Hle, odvrhli Hospodinovo slovo.“

Proto, zbožní křesťané, pochopme, že nejlepší moudrostí je bázeň Páně, neboť Bůh si libuje ve věrnosti a tichosti. Kdyby každý s Davidem říkal: „Bezúhonnost a přímost mě chrání, svou naději skládám v tebe“ a „Nauč mě plnit tvou vůli, vždyť jsi můj Bůh. Kéž mě tvůj dobrotivý duch vede po rovné zemi!“, potom by každý raději tiše sloužil Bohu celým srdcem, než aby se přel o otázky, obřady či jména sekt (tj. denominací a teologií). Přestali by tupit ostatní služebníky s vědomím toho, co říká Boží Duch, že každý se bude sám za sebe zodpovídat před Bohem a každný z nich stojí či padá před svým Pánem.

KDO BUDE STAVĚT?

Jan Karafiát

„Já jsem s vámi, je výrok Hospodinův.“ A Hospodin probudil ducha judského místodržitele Zerubábela, syna Šeltielova, a ducha velekněze Jóšuy, syna Jósadakova, i ducha celého pozůstatku lidu. I přišli a dali se do díla na domě Hospodina zástupů, svého Boha. (Ag 1,13–14)

Bylo to, milí přátelé v Kristu, jak my počítáme, roku 520 před Kristem. Dareios nastoupil roku 521. Šestnáct roků je již zpět v té zpuštělé zemi zaslíbené. Rád přiznávám, že tahle doba lidu starozákonního má pro mne i každého českého evangelíka veliký půvab. Tato doba se velice podobá naší době. Tehdy dal Kýros rozkaz: „Jděte zpět!“ A u nás císař Josef II., takový člověk, jaký byl, dal dovolení našim otcům: „Stavte modlitebny a služte Bohu, jak chcete!“ Všecka národní sláva je pryč, ale na těch troskách se začínají ukazovat náramně krásné kvítky, jakých tam nebylo. Otevřete si, prosím, Žalm 102,14–15: „Ty povstaneš, slituješ se nad Sijónem, je čas smilovat se nad ním, nastala ta chvíle! Vždyť tvým služebníkům je v něm milý každý kámen a nad jeho suti-nami je přepadá lítost.“ Když již jsi nám to dal do srdce, že začínáme i ty naše trosky mít rádi, tu se to něčemu podobá! A nejen krásná kvítečka, ale hvězdy se ukážou, které jste dosud neviděli. Připomeňte si, co jsme četli: Když přišli z Babylonu, hned druhého roku chtějí stavět chrám na hoře Moria! Vyhledají ty staré základy. Hned obětovali a položili základní kámen, že budou stavět, a ti staří se dají do pláče kvůli tomu, jaké je to všechno chatrné! Jak nám můžeš mluvit o hvězdách, jaké jsem dosud neviděl? Tolik předesílám, a teď se obracím k našemu textu: „Já jsem s vámi, je výrok Hospodinův.“ A Hospodin probudil ducha judského místodržitele Zerubábela, syna Šeltielova, a ducha velekněze Jóšuy, syna Jósadakova, i ducha celého pozůstatku lidu. I přišli a dali se do díla na domě Hospodina zástupů, svého Boha.“

A tu bych rád kratičce vyzdvihl šestero věcí.

I. Oč vlastně Bohu jde

Oč Pánu Bohu na tomto světě za všech časů ve Starém zákoně i v Novém zákoně vlastně jde? Tu jste všichni nakloněni si myslet, že v Novém zákoně je to jiné a ve Starém zákoně také jiné, že v Novém zákoně jde Pánu Bohu o duchovní církve, ale ve Starém zákoně že je to jinak. Otevřete si, prosím, Ef 5,25–27. Co tam čteme? „Jako si Kristus zamiloval církve a sám se za ni obětoval, aby ji posvětil a očistil křtem vody a slovem; tak si on sám připravil církve slavnou, bez poskvrny, vrásky a čehokoli podobného, aby byla svatá a bezúhonná.“ On tu chce mít v Novém zákoně slavnou církve bez poskvrny a vrásky. Ve Starém zákoně prý má církve k tomu, aby pořídili nádherné tělesné chrámy! Ne, tak se věci nemají. Tomu nebeskému Pánu běží o jednu věc, o to jeho nejvzácnější, a to jsou ty jeho duchovní věci, on sám! Takový rozdíl není mezi Starým a Novým zákonem, jaký jste viděli. Mezi Starým a Novým zákonem je ten rozdíl, jaký je mezi tebou, když jsi byl dítě, a teď jsi mládenec. Rozdíl ve vývinu, co do doby, ale jinak žádný rozdíl. Jeden svrchovaný Pán má jeden plán, nic nemění, nikdy nic nového, ve vesmíru nikdy nic nového! Vy můžete mluvit o nových hvězdách, protože jste o té hvězdě nevěděli, ale pro něj není nová. Tak je to se vším: I v té nejstarší době mu jde o věci duchovní. Zde je Henoch. Druzí ať si chodí, jak chtějí, ale Henoch chodí stále s Bohem. Na to má Pán Bůh celý ten svět, aby tu mohl být takový Henoch, aby se tu zjevoval jeho šlechetný plán, ale to nejvzácnější má uschováno pro tu dobu, až přijde on sám. O to mi běží: „Budeš milovat Pána Boha svého z celého svého srdce, ze vši své duše a ze vši své síly.“ On si tě k tomu připraví a bude tě tak mít a se zalíbením bude na tebe hledět, abys měl radost v jeho Slově a ukazoval jeho způsoby. Nepůjde to bez těla. On si přeje, abyste byli v těle. Proč? Protože pak jste lilie mezi trnám. Tady samé překážky, ale vy jste jeho lilie. Tak si to přeje. O to mu šlo věčně věků, abyste ukazovali jeho způsoby.

A teď jdu k těm, kteří se vrátili z Babylonu.

II. Nechtělo se jim stavět

Měli stavět, začali a nechali to. Proč? Protože se jim nechtělo. Jsou liknaví, nedbalí, ale on tu liknavost zastaví. Podívejte se do Agea 1,2: „Toto praví Hospodin zástupů: Tento lid říká: ‚Ještě nepřišel čas, čas k budování Hospodinova domu.‘“ Odkud to máte, že nepřišel ještě čas? Oni na to mají celou teorii. „Máme to z Písma.“ Kde by? Nu, podívejte se do Jeremjáše 25,11: „Tak se stane celá tato země troskami a bude budít úděs. Tyto pronárody budou sloužit králi babylónskému po sedmdesát let.“ Tady to máte. Má to být sedmdesát roků takové, jaké to je! Jak to počítáte? Nu, Jeruzalém byl vyvrácen roku 586, tak do uplynutí sedmdesáti let bude rok 516 a my jsme teprve v roce 520! Za čtyři roky bude čas. Ale my počítáme jinak: Babylonské zajetí skončilo r. 536. Zpět počítáme 70 roků. To bylo roku 606. Tady začíná vaše zajetí a uplynulo před šestnácti lety! Nu, jakou máte starost, abyste to s tím dílem Božím neuspěchali? To vám jde, abyste sami měli domy dřevem vykládané. To se vám líbí! Když budete chtít mít všechno tak, jak to mají lidé ze světa. Jste plni toho, čeho jste plni, ale to, o co jde, nechcete. „My že nejsme k tomu, abychom stavěli chrám? K tomu je každý!“ A to jste velice na omylu! Jestli to má být vzácné Pánu Bohu, co stavíte, musíte mu být vzácní vy. Proč tedy nestaví? Protože vzácní nejsou. A nyní to třetí:

III. Kde se vzala ta horlivost?

Jak to bylo možné, že stavěli s takovou horlivostí? Podívejte se do našeho textu: „A Hospodin probudil ducha judského místodržitele Zerubábel, syna Šeltielova, a ducha velekněze Jóšuy, syna Jósadakova, i ducha celého pozůstatku lidu. I přišli a dali se do díla na domě Hospodina zástupů, svého Boha.“ Vložil se do toho Duch svatý. Nu, ten má své plány. Tenkrát i dnes. Rozdíl je veliký – on je neprobudil stejně, nezrušil jejich osobní zvláštnosti, ale podstata zůstává stejná. Podívejte se do knihy Ezdráš 1,1: „V prvním roce vlády Kýra, krále perského, se splnilo slovo Hospodinovo, které mluvil ústy Jeremjáše. Hospodin vzbudil ducha perského krále Kýra.“ Tak to chodí.

On probudí jeho ducha a připraví si ho k tomu, co si přeje: „aby dal dovolení“, ale dál ne! Kdežto Zachariáš vypráví, že byl vzbuzen jako ze snu. Tu je náramný rozdíl. Takový chytrý člověk jde světskou cestou, ale najednou se podle povahy každého z nich ukáže, že se stydí sám před sebou: „Ono je pravda, co Ageus říká: Což musíte mít sami domy obložené dřevem, zatímco Hospodinův dům je pustý? Ono je to pravda!“ Pokud vám to říkal on, zlobili jste se, ale když se do toho vložil Duch svatý, vidíte to sami a stydíte se. To je navlas totéž, co říká apoštol: „Jak ubohý jsem to člověk!“ Oni vidí, jak se věci mají: „My Pána Boha nemáme rádi!“ A Pán Bůh vás vždycky povede k sobě, ať je to ve staré době nebo v nové. Ve staré době měli již oběť a šli k oběti. A když oběť nebyla, chopili se jeho milosrdenství. On nechce, aby hříšník zahynul. Když se vy chopíte jeho milosrdenství, nevědomky se vždy držíte Pána Ježíše. Jak by ne? Milosrdenství Boží nemůže být bez Pána Ježíše. A jak dojdete odpuštění, všichni budete velice krásně stavět. Je to podivuhodná věc, jakou změnu způsobí tři až čtyři kapky oleje! Nechtělo se to točit, a teď se to točí. Je to vskutku obdivuhodné, jak Duch svatý změnil věci! Tolik o nich. A nyní to čtvrté:

IV. Jak se pozná nezpůsobilost?

Pokud se nestaráme o duchovní dílo, které má být vykonáno, znamená to, že k němu nejsme způsobilí. Vaše záležitosti nejsou takové, jaké by měly být. Jsme tělesní lidé. K čemu tedy jsme? O našem evangelickém lidu nelze říci, že by se nevyrovnal druhým. To je sice pokrok, úspěch a vše je v Božím plánu, ale to, co jste pořídili, dokážou i druzí lidé. Jakmile jde však o věci duchovní, nejde to. Kdo může být Hospodinovým poslem? Jak vy, takoví lidé, můžete druhým přinášet radostnou novinu, když sami žádnou radostnou novinu nemáte? Otevřete si prosím 2. Samuelovu 18,22: „Achímaas, syn Sádokův, řekl Jóabovi ještě jednou: ‚Buď jak buď, i já poběžím za Kúšijcem.‘ Jóab se zeptal: ‚Proč bys běžel ty, můj synu, když nemáš co dobrého zvěstovat?‘“ Proč byste běželi, když sami nemáte nic potěšujícího? Čím jim můžete být? Bylo řečeno, že k těm mnoha spolkům, které v církvi máme, potřebujeme ještě jeden: misijní společnost, která by

k pohanům posílala lidi – ne jednoho, ale raději dva. Máme z našich poměrů posílat naše kazatele? Peníze byste sice sehnali, ale zda byste dokázali zařídit to ostatní, abyste toho člověka drželi na modlitbách, to je jiná věc! A kdyby přišel takový muž a ptal se mě: „Poslouchej, mám se od nich dát vyslat?“, poradil bych mu: „Já jim nevěřím!“

Když budete světští, myslíte si, že můžete konat duchovní dílo?

To mne vede k tomu pátému:

V. Musíme se obrátit

Abychom mohli konat duchovní dílo, je zapotřebí, aby nás Pán Bůh obrátil. Co to je? To je to největší štěstí, které na světě můžeš udělat. Skutečné štěstí je, když nás Pán Bůh obrátí. Mně světští lidé řeknou, že na světě žádní svatí nejsou. To znamená: „Kde jste je hledali, tam skutečně nejsou.“ To máte pravdu. Všechn ten přirozený půvab se neúprosně vytratí a zůstane ta opršelá skutečnost. Ale když se do toho vloží Duch svatý, to znamená, že vás zbaví, čeho musíte být zbaveni, a opatří, co potřebujete.

Předně: Musíte být zbaveni hříchu. „Krev Ježíše, jeho Syna, nás očisťuje od každého hříchu.“ To je jádro všech jeho plánů, aby přišel v plnosti času a svou krví zahladil můj hřích. Toho se drž! Když je vám odpuštěno, tak vás k sobě přitáhne. Jste šťastní lidé! To je to jediné skutečné štěstí na světě, když víte, že všechno je ve váš prospěch, protože víte, že Bůh je s vámi. „Já s vámi jsem, praví Hospodin.“ Tu všichni začnete konat duchovní dílo a ukáže se, že to jde. On vás k tomu připraví. Není možné, abyste netoužili po tom, aby každý měl radost z Pána Boha. Když zbohatnete, budete toho chtít mít vždy více. Ale vy nebudete toužit po tom, abyste zbohatli. Nu, takoví jste šťastní lidé! Netoužíte po bohatství a slávě, ale toužíte po tom, aby se každý radoval z Pána Boha. Jste šťastní lidé! To je to nejlepší kázání. Představte si, že vás mám rád a že na vás myslím a že si dávám pozor na každé pomyšlení, a stále volám za Ducha svatého. Z toho něco bude! U lidu Božího není myšlení volné: Vy musíte upřímně myslet na to nejlepší!

A nyní to šesté:

VI. On mě musí poslat

Jestli mne obrátil a neposílá mne a já přesto běžím a chci takové dílo konat, co z toho bude? Duchovního nic. A jestli mne posílá a já ve vší úzkosti půjdu, z toho něco bude. Jak se odvažuješ říci o člověku, že Pán Bůh s námi nejde? Já nemluvím o vás, já myslím pořád na sebe. Když vedu takový světský život, jaký vedou všichni světští lidé, myslíte si, že mne Pán Bůh volá k duchovnímu dílu? Já si posedím mezi takovými světskými lidmi a vydržím tam tolik hodin! Ne, ne, to mne Pán Ježíš nevolá! Když vás Duch svatý vede, tu vám Duch svatý zavře všechna taková místa a zábavy. To jsou věci naprosto oddělené. Užívám takový neduchovní prostředek! Koho získám? A tady tolik mrzutostí! Co z toho bude? Nic. Až najdete své hříchy, vy si najdete někoho jiného, koho máte rádi, a nepůjdete ke mně, kterého nemáte rádi. Představte si, že jste si dali říci, že vás změnil a teď vás posílá, abyste byli potěšením jiných. Podívejte se v rychlosti do 1. Korintským 7,16: „Víš snad, muži, zda se ti podaří přivést ženu ke spáse?“ Ty to nemůžeš vědět, ale přát si to můžeš. Lidé se obracet budou.

Tato neděle je poslední nedělí v církevním roce. Příští neděle je počátek nového církevního roku. Někteří řeknou, že je nás víc než loni, nebo že je nás méně. Tolik zde bylo lidí a již s námi nejsou! Protože je to Boží rada, ale to není celá Boží rada. Jeho rada je, aby se tu dělo duchovní dílo. „Já jsem s vámi, je výrok Hospodinův.“ A Hospodin probudil ducha Zerubábel a ducha velekněze Jóšuy i ducha celého pozůstatku lidu. I přišli a dali se do díla na domě Hospodina zástupů, svého Boha.“ Amen.

Kázáno 20. listopadu 1910.

JDE O ZBOŽNOST!

Jaroslav Kernal

Pokračujeme ve výkladu prvního Pavlova listu Timoteovi, jsme ve třetí kapitole a zabýváme se jedním z nejdůležitějších praktických aspektů života církve – a tím je vedení církve. Z prvního verše už jsme si ukázali, že povolání ke službě starších má tři nohy, na kterých pevně stojí, tři části kvalifikace, které musí být v souladu. Jednoduše řečeno je zde vnitřní povolání, tedy touha být starším, být dohlížitelem Božího lidu, je tu odpovídající charakter a je tady rozpoznání církve. Tyto tři části musí být v souladu, musí být všechny stejně pevné.

Muž, který touží po tom stát se dohlížitelem, musí toužit po tomto krásném úkolu. A říkali jsme si, že taková touha nebude prázdná, ale bude se projevovat činy, službou, pastýřskou službou druhým lidem. Charles Spurgeon říkal svým studentům, aby nevstupovali do této služby, pokud bez ní mohou žít. Muž, který je Bohem skutečně povolán, je pohlcen nenasytnou touhou kázat Boží slovo, starat se o Boží lid a pro pravdu dát život v sázku. Nedokáže si ani představit, že by v životě dělal něco jiného. Toto vnitřní povolání, které se projevuje službou druhým ještě dříve, než je dotýcný ustanoven, je také součástí způsobu, jak církev rozpoznává, že někdo byl Duchem svatým povolán ke službě staršího, pastýře. Pokud někdo sice mluví, ale nejedná, znamená to, že je jednak nezpůsobilý, a zároveň nelze žádným způsobem ověřit, zda Bůh skutečně v jeho životě jedná. Všechno stojí a padá s jeho slovy. Takže církev rozpoznává povolání ke službě starších na základě již vykonávané služby.

Je to něco podobného, co vidíme o dvě kapitoly dále v prvním listu Timoteovi, když Pavel dává pokyny, které se týkají vdov. Mluví o tom, že mezi zapsané vdovy mají být přijaty jenom ty vdovy, které splňují určitou a velmi konkrétní kvalifikaci (1Tm 5,3–16). Mezi mnoha jinými věcmi je součástí této kvalifikace také následující:

Jestliže vychovala děti, prokazovala věřícím pohostinnost a umývala jim nohy, pomáhala nešťastným a osvědčila se v každém dobrém díle. (1Tm 5,10)

Zvlášť ta první věc není něco, co by ta vdova mohla stihnout za poslední rok nebo dva – ta kvalifikace vdovy ukazuje na její život dávno předtím, než se stala vdovou. A stejné je to s kvalifikací a rozpoznáním starších. Ještě dříve před tím, než jsou ustanoveni jako starší, už slouží jako starší, takže všichni vědí, že tento muž je obdarován k tomu, aby byl pastýřem a vedl stádo. Všichni v církvi slouží, ale tito muži už slouží jako pastýři, tedy se starají o Boží lid. Tohle je způsob, jak se bude projevat to vnitřní povolání, touha, kterou mají.

Součástí tohoto povolání je ještě třetí pilíř (1. vnitřní, subjektivní povolání, touha; 2. rozpoznání církvi), a tím je zbožný charakter. Zbožný charakter se týká naprosto všech křesťanů. Je to dorůstání do podoby Ježíše Krista a tomu se žádný křesťan nemůže (a ani nechce) vyhnout. Celá třetí kapitola 1. Timoteovi mluví o zbožnosti – hlavním důrazem tohoto oddílu je zbožnost a vedení církve je kontext zbožnosti: Je tu řeč o povolání starších (v. 1–7), mluví se tu o ustanovených služebnících (v. 8–13) a ve verších 14 a 15 to Pavel shrnuje, protože nechce nechat církev v nevědomosti nebo ve svévoli, aby si lidé v církvi sami vymýšleli, jak to tedy budou dělat, kdo povede církev, a jakým způsobem:

Piši ti to pro případ, že bych se opozdil, abys věděl, jak je třeba si počínat v Božím domě, jímž je církev živého Boha, sloup a opora pravdy. (1Tm 3,14–15)

„Jak je třeba si počínat...“ Je tam stejné slovo, jako je ve druhém verši – *je třeba, je nutné, musí být*. Pavel dává Timoteovi návod, jak to má vypadat v místní církvi. Není to doporučení, ale příkaz. Nicméně patnáctým veršem to nekončí. Celý oddíl, jehož začátek je na začátku první kapitoly, končí až šestnáctým veršem – a všimněte si, co je vrcholem tohoto textu:

Vpravdě veliké je tajemství zbožnosti: Byl zjeven v těle, ospravedlněn Duchem, viděn od andělů, hlásán národům, došel víry ve světě, byl přijat do slávy. (1Tm 3,16)

Jde o zbožnost! Jde o zbožnost celé církve, mužů i žen – zbožnost žen jsme viděli v závěru druhé kapitoly, zbožnost mužů je obsahem kapitoly

třetí. A toto ten způsob, jak církev rozpoznává povolání starších v životech bratrů – zbožný život, zbožný charakter. V ideálním případě by to ve skutečnosti bylo asi tak, že ve sboru je množství zbožných bratrů, kteří všichni ve zjevné míře splňují charakteristiky z veršů 2–7 a někteří z nich prožívají silnou touhu, jsou voláni Duchem svatým k tomu, aby se oddali službě pastýřů a strážců Božího lidu. Takže křesťanská zralost zaměřená na Krista je cílem života každého z nás. A takto můžeme a máme číst celý oddíl, který máme před sebou. Ty vlastnosti, které popisuje, jsou podmínkou, nezbytnou, nutnou podmínkou pro práci starších, ale zároveň jsou předpokládaným cílem, k němuž musí směřovat život každého křesťana.

Proto musí být dohlížitel bezúhonný jedné ženy muž, střídmý, uvážlivý, spořádaný, pohostinný, schopný učit, ne opilec, ne násilník, ne hamižný, ale mírný, pokojný, nezištný, vlastní dům dobře vedoucí, děti mající v poslušnosti se vši důstojností, poněvadž kdo by neuměl vést vlastní dům, jak se postará o Boží církev? Ne nově zasazený, aby nezcypšněl, a nepropadl odsouzení dáblovu. Musí také mít znamenité svědectví od těch vně, aby neupadl do pohanění a dáblovu léčky.

Rovněž služebníci [musí být] čestní, ne dvojací v řeči, ne milovníci mnohého vína, ne lakomí, [musí] mít tajemství víry v čistém svědomí a takoví ať jsou však nejprve prověřeni a teprve jsou-li bezúhonní, ať slouží. Rovněž ženy [musí být] čestné, ne pomlouvačné, střídmé, věrné ve všem. Služebníci ať jsou jedné ženy muži, kteří dobře vedou děti i vlastní dům. Kteří pak dobře slouží, získávají si dobré postavení a mnohou neohroženost ve víře v Krista Ježíše.

Toto ti píšu v naději, že k tobě brzo přijdu. Jestliže bych se ale opozdil, [píšu ti] abys věděl, jak nutné si počínat v domě Božím, jímž je církev Boha živého, sloup a opora pravdy. Nepochybně veliké je tajemství zbožnosti: jenž byl zjeven v těle, ospravedlněn v Duchu, viděn anděly, hlásán v národech, došel víry ve světě, byl vzat vzhůru ve slávu. (1Tm 3,2–16, vlastní překlad)

POSVĚCUJE NEPOSVĚCENÝ KNĚZ?

Martin Lupáč (†1468)

Pán Bůh skrze ústa zlých lidí vykonal mnoho dobrého. Například Kaifáš, když byl toho roku veleknězem, prorokoval: „Je pro vás lépe, aby jeden člověk zemřel za lid, a ne aby zahynul celý národ.“ To však neřekl sám od sebe, ale protože byl toho roku veleknězem. Duch svatý použil ústa tohoto kněze, ale Boží milost se jeho poskvrněného srdce nedotkla; neprorokoval totiž díky svým zásluhám, ale kvůli důstojnosti svého úřadu. I mnozí jiní nehodní lidé mluvili o budoucích věcech, jako například Nebúkadnesar (jak stojí psáno v druhé kapitole Daniela), faraon (v Genesis 41) či Bileám (v knize Numeri, kapitola 24). Z toho plyne, že Pán Bůh občas koná skrze zlé lidi něco dobrého pro spásu těch dobrých, ale jim samotným to neprospěje, neboť Kaifáš byl pouze nádobou Ducha svatého.

Mistr Jan Hus v jednom svém artikulu mluví o tom, že „nikdo není pánem, biskupem či králem, je-li v smrtelném hříchu“, a dodává, že to platí „právem“. Dále mistr Hus píše, že i když kněží v smrtelném hříchu nekonají nic, co by jim samotným přineslo zásluhy pro věčný život (neboť jednájí hříšně), svátosti, kterými v té době slouží, věrným křesťanům prospívají, protože v nich nepůsobí kněz svou mocí, ale mocí Boží. V tom se ukazuje Boží moc, že skrze nehodného a nečistého služebníka koná velmi čisté a hodnotné dílo, jako je křest, rozhřešení, posvěcování či kázání Božího slova.

K tomu říká svatý Augustin: „V obecné církvi se při svátosti těla a krve Páně nedokonává nic více skrze dobrého kněze a nic méně skrze zlého, neboť se to neděje zásluhou toho, kdo posvěcuje, ale slovem a mocí Ducha svatého.“ Také svatý Augustin uvádí: „Jestliže k nějaké svátosti přistoupí člověk s upřímným srdcem skrze služebníka, který je zlý a pokrytecký, Duch svatý v něm působí odpuštění hříchů. Ten, kdo takto v církvi působí, chce varovat před zlými, avšak skrze jejich službu shromažďuje lidi.“

K témuž se vyjadřuje svatý Řehoř: „Služebníci v církvi jsou dobří nebo zlí,“ ale Duch svatý to duchovně oživuje. Onen Duch, který se

v dobách apoštolských projevoval viditelnými skutky, nezpůsobuje, že by svátosti byly lepší kvůli zásluhám dobrých správců nebo horší kvůli těm zlým. „Neboť ani ten, kdo sází, není nic, ani ten, kdo zalévá, ale Bůh, který dává vzrůst.“ To platí o těle a krvi Pána Ježíše Krista. Stejně je třeba smýšlet a držet o křtu a konfirmaci, neboť Boží moc v nich působí rozdílně podle své vůle a je to moc božská, nikoli lidská.

Po těchto svatých slovech mistr Hus říká, že Boží sláva se nakonec ukáže všem, když Bůh povolává hříšné k milosti a skrze nečisté služebníky očišťuje čisté duše. Existuje mnoho dalších písem svatých učitelů, ale zdá se mi zbytečné je uvádět. Radím vám jen toto: Zlých kněží se vystříhejte, ale neřešte otázku, zda skutečně posvěcují.

MARTIN LUPÁČ Z CHRUDIMI

Jaroslav Kernal

Martin Lupáč (narozen pravděpodobně v Újezdě u Týna nad Vltavou, zemřel 20. dubna 1468 v Chotěboři) patří mezi neprávem opomíjené, avšak klíčové osobnosti husitské doby. Byl to všestranně vzdělaný muž, který jako kněz, teolog, polemik a především diplomat evropského formátu zásadním způsobem ovlivnil dějiny českého utrakvismu.

Studoval na pražské univerzitě, kde byl jeho učitelem významný husitský teolog Jakoubek ze Střebra. V roce 1421 byl arcibiskupem Konrádem z Vechty vysvěcen na kněze, a to společně s dalšími významnými osobnostmi, jako byl Jan Rokycana.

Své přízvisko Martin „z Chrudimi“ získal díky svému dlouhému působení v tomto městě. Působil zde jako farář u kostela Nanebevzetí

Panny Marie (tzv. „horní kostel“) po dobu takřka 30 let, zhruba od roku 1421 do roku 1450.

V pozdějších letech působil mimo jiné v Žatci, v Německém Brodě a naposledy v Chotěboři, kde také v roce 1468 zemřel.

Martin Lupáč byl zastáncem pražského umírněného směru utrakvismu, který kladl důraz na pastorační praxi a pokoru před Božím zákonem. Některé jeho názory však byly poměrně radikální, jako např. oddělené české utrakvistické církve od Říma.

Jako diplomat se účastnil mnoha jednání mezi husity a zástupci basilejského koncilu v letech 1432–1436. Byl klíčovým vyjednavatelem kompaktát, k nimž se vracel a obhajoval je po celý zbytek života.

Aktivně se angažoval také v politickém dění, například při volební kampani Jiřího z Poděbrad, jehož byl velkým příznivcem.

Byl autorem řady traktátů a pojednání. Významný je například polemický spis *Contra papam* (1462), v němž ostře kritizoval zrušení kompaktát papežem Piem II., či práce o svátosti oltářní. V období svého působení v Chrudimi napsal také *Postilu*, tedy sbírku kázání.

Lupáč nebyl pouze mužem oficiálního proudu utrakvismu, ale výrazně se angažoval také jako ochránce a podporovatel vznikající Jednoty bratrské. Měl nemalý podíl na jejím formování a ovlivnil i její tehdejší debaty o biskupské volbě.

Přestože se Martin Lupáč řadí mezi nejvýznamnější osobnosti husitství a úzce spolupracoval s Janem Rokycanou, v historiografii dodnes chybí komplexní monografie, která by jeho život a dílo detailně zmapovala.

VLIV KŘESŤANSTVÍ NA SVOBODU A SPRÁVEDLNOST

Sharon Jamesová

Tento článek je prvním z pěti příspěvků v rámci série s názvem „Jak křesťanství změnilo svět“. Vychází z řady přednášek, které autorka přednesla v dubnu 2019 v rámci akce Word Alive a následně vyšly v časopise Bulletin, který vydává společenství církvi Affinity.

Mnozí dnes tvrdí, že křesťanství změnilo svět k horšímu. „Noví ateisté“ nepovažují křesťanství pouze za mylné, ale za zlé. Věří, že se musíme osvobodit od zastaralých představ o morálních absolutních hodnotách a zbavit se „pověř“. Naše problémy může vyřešit věda (nikoli náboženství). Historie je někdy prezentována tak, že osvícený Řím (pohanský) se zhroutil; poté nastalo temné středověké období (náboženská pověřčivost); ale během renesance a osvícenství zvítězil lidský rozum nad náboženstvím. Lidstvo vstoupilo na výšiny vědeckého pokroku, aniž by mu v tom bránila víra. Lidská ctnost (bez Boha) mohla dosáhnout lidských práv, svobody a prosperity.

Tento zjednodušující výklad byl vyvrácen. Ve skutečnosti historické důkazy poukazují na převážně pozitivní vliv, jaký mělo biblické křesťanství v průběhu staletí. Svět se díky životu a svědectví Kristových následovníků nezměrně změnil k lepšímu.

Název této krátké série je převzat z knihy Alvina Schmidta Jak křesťanství změnilo svět. V předmluvě se uvádí, že křesťanství je:

*... nejmocnější síla, která po dva tisíce let mění společnost k lepšímu...
Žádné jiné náboženství, filozofie, učení, národ, hnutí – ať už cokoli
– nezměnilo svět k lepšímu tak, jako křesťanství.*

Jde samozřejmě o velmi rozsáhlé téma. Křesťanství je dnes prvním skutečně globálním náboženstvím: třetina světové populace se hlásí ke křesťanství. Celkový dopad křesťanství nelze nijak změřit. A nemůžeme popřít, že v minulosti byly ve jménu Krista neprávem páčány nespravedlnosti. Musíme rozlišovat mezi institucionálním náboženstvím a skutečným

živým křesťanstvím. A nikdy bychom neměli tvrdit, že křesťané mají monopol na ctnost a soucit. Bible učí, že Bůh vložil svůj morální zákon do srdcí všech lidí stvořených k jeho obrazu; dal nám všem svědomí. Často tedy vidíme odraz Boží laskavosti v štedrých a altruistických činech lidí, kteří v něj ani nevěří.

Od samého vzniku křesťanské církve o Letnicích se však Ježíšovi následovníci snažili milovat svého bližního a odrážet Boží morální povahu. Můžeme vysledovat alespoň některé z pozitivních a rozsáhlých dopadů, které to mělo. V tomto prvním článku se budeme zabývat tématy svobody a spravedlnosti, přičemž konkrétní otázku náboženské svobody ponecháme na příští článek. Třetí článek se bude zabývat ochranou života a důstojností žen; čtvrtý článek se zaměří na filantropii a zdravotní péči; a poslední článek bude pojednávat o dopadu křesťanství na poskytování vzdělání.

Křesťanství a svoboda

Mnoho lidí se domnívá, že svoboda a spravedlnost, které dnes považujeme za samozřejmost, jsou výsledkem sekulárního myšlení.

Ve skutečnosti jsou svobody a práva, kterých si ve svobodných společnostech ceníme, do značné míry výsledkem vlivu křesťanství. Vycházejí z přesvědčení, že všichni lidé, stvoření k Božímu obrazu, mají stejnou důstojnost (Gn 1,26–27).

V roce 2016 vydalo nakladatelství Cambridge University Press obsáhlou dvoudílnou publikaci *Christianity and Freedom*, která shrnuje výsledky dlouholetého výzkumu týmu mezinárodních odborníků. Celkový závěr zněl:

... svobodné instituce se téměř nikdy nevyvinuly v oblastech, které nebyly ovlivněny židovskými a křesťanskými myšlenkami. Mimo židovsko-křesťanskou tradici se jen zřídka vyskytovali myslitelé, kteří by předpokládali, že nás Bůh obdařil vlastní přirozeností a že svoboda je součástí této přirozenosti.

Myšlenka „lidských práv“ vychází z pojetí osoby, které se opírá o biblický názor, že všichni lidé jsou stvořeni k obrazu Božímu. Právě to

zaručuje každému jednotlivci stejnou důstojnost. A Kristovo vtělení potvrzuje význam lidské existence. Křesťanství je v tomto ohledu jedinečné. Lidé jsou stvořeni k Božímu obrazu; skutečnost, že Bůh přijal lidskou podobu, však ještě více podtrhuje důstojnost lidské osoby.

Historická skutečnost je taková, že režimy, které popíraly existenci Boha a řídily se ateistickou či „tvrdě sekulární“ politickou filozofií, nejméně respektovaly lidská práva. Tam, kde není uznáván žádný Bůh, se stát může až příliš snadno „stát Bohem“, což má děsivé následky. Pod komunistickými vládami považuje takzvaný „osvícenský ateismus“ náboženství za „falešné vědomí“, které by mělo být odstraněno prostřednictvím propagandy a „převýchovy“. Militantní ateismus považuje náboženství za protirevoluční společenskou sílu, která musí být potlačena politickými opatřeními.

Reakce na otroctví

Sociolog Rodney Stark píše:

Ze všech světových náboženství, včetně tří velkých monoteistických náboženství, se pouze v křesťanství zrodila myšlenka, že otroctví je hřích a musí být zrušeno... Otroctví bylo kdysi téměř všudypřítomné ve všech společnostech, které si ho mohly dovolit... Pouze na Západě se zrodil významný morální odpor, který vedl k jeho zrušení.

Křesťanské přesvědčení, že každý člověk je stvořen k obrazu Božímu, bylo v ostrém kontrastu s kulturou antického světa, která byla založena na krutém otroctví.

Velký řecký filozof Aristoteles učil, že bez otroků, kteří by vykonávali práci, by osvícení lidé neměli energii a volný čas k hledání moudrosti a ctnosti. Aristotela nikdy nenapadlo, že by otrok mohl mít právo hledat moudrost a ctnost! Filozof Platón věřil, že otroci nemají duši, a proto nemají lidská práva; páni s nimi mohli zacházet, jak se jim zachtělo. Ve starověké kultuře neexistoval pojem univerzální lidské důstojnosti.

Z přibližně sedmdesáti milionů obyvatel Římské říše mohlo být v daném okamžiku asi sedmina, tedy deset milionů, otroky. Pro svobodné

muže bylo společensky přijatelné využívat ženy, mladé muže, děti a otroky k vlastnímu sexuálnímu uspokojení. „Čiré násilí, ať už institucionální, nebo osobní, bylo nedílnou součástí antické sexuální kultury.“

V této souvislosti bylo apoštolské svědectví, že „v Kristu jsme všichni jedno, ať už otroci, či svobodní“ (Ga 3,28), revoluční. Neexistovaly žádné pohanské kulty, k nimž by otroci i svobodní mohli patřit na rovnocenném základě. To, že církve přijímaly svobodné i otroky jako rovnocenné členy, bylo bezprecedentní. A raná církev na tomto radikálním učení stavěla.

Na počátku 4. století Lactantius ve svém díle Božské instituce uvedl, že v Božích očích neexistují žádní otroci. Zlatoústý, rovněž ve 4. století, prohlásil, že Kristus svým příchodem otroctví zrušil. Bohatým členům svého sboru radil, aby si koupili otroky, naučili je řemeslu a poté je propustili na svobodu.

Kappadocký otec Řehoř z Nyssy (335–395 po Kr.) kritizoval otroctví za jeho naprostou aroganci a porušování svobodné přirozenosti lidských bytostí stvořených k Božímu obrazu. „Odsuzujete k otroctví člověka, jehož přirozenost je svobodná a autonomní?“ zeptal se Řehoř.

Kolik stojí racionalita? Kolik obolů za Boží obraz?... Neboť ten, kdo poznal lidskou přirozenost, řekl, že celý vesmír není hoden toho, aby byl vyměněn za duši člověka.

V západním světě trvalo dlouho, než se podařilo otroctví vymýtit. Avšak to, že se s otroky zacházelo s úctou jako s křesťanskými bratry a sestrami, že byli přijímáni do rodiny církve a že jim bylo umožněno přijímání, to vše připravilo půdu pro argument, že jelikož otroci byli součástí Kristova těla, měli by být osvobozeni. V průběhu staletí docházelo k čím dál častějšímu propouštění otroků na svobodu a také k rostoucímu počtu sňatků mezi otroky a svobodnými lidmi. Jedno takové manželství uzavřel v roce 649 Clovis II., král Franků, se svou otrokyní Bathildou. Ta nakonec zorganizovala kampaň za zastavení obchodu s otroky a za osvobození těch, kteří byli v otroctví. Během 8. století se proti otroctví postavil císař Karel Veliký; v 11. století byly poslední zbytky otroctví v křesťanském světě zrušeny.

Transatlantický obchod s otroky přinesl tuto hrůzu zpět v mnohem širším a strašlivějším měřítku. Když byla královna Alžběta I. informována

o prvních pokusech o převoz otroků z Afriky do Ameriky, byla pobouřena a varovala, že obchod s otroky přivolá pomstu nebes. Ovšem obchodní zájmy zvítězily; mezi vládou Alžběty I. a koncem 18. století bylo do Ameriky odvezeno na nucené práce asi deset milionů afrických otroků (a to byli ti, kteří na cestě nezemřeli). Šokující je, že v 18. století převládal v Anglii právní i veřejný názor, že otroctví je přijatelné. Mnoho lidí věřilo, že bez obchodu s otroky by bohatství a moc Británie zkolabovaly.

Tehdy, stejně jako dnes, lidé tvrdili, že pokud je něco legální, je to přijatelné. Evangelista John Wesley s tím nesouhlasil a ptal se:

Může lidský zákon proměnit světlo v temnotu nebo zlo v dobro? I kdyby existovalo deset tisíc zákonů, správné zůstává správným a špatné špatným!

Jak je známo, Wesley podporoval a povzbuzoval Williama Wilberforce (1759–1833), nejznámějšího bojovníka proti otroctví. Na smrtelné posteli napsal Wesley Wilberforceovi:

„Pokud tě Bůh nepovolal právě k tomuto úkolu, vyčerpá tě odpor lidí i ďáblů; ale je-li Bůh s tebou, kdo může být proti tobě?“

Wilberforce takové povzbuzení často potřeboval! 12. května 1789 vstal v Dolní sněmovně a přednesl výmluvný, vášnivý a důkladně připravený projev, který trval tři hodiny. Jaká byla reakce? „Potřebujeme více důkazů.“ Tato zdržovací taktika se měla používat dalších 18 let. Rok co rok Wilberforce předkládal návrh zákona na zákaz obchodu s otroky. Rok co rok establishment záležitost odkládal.

Mnozí ho označovali za vlastizrádce. Anglický válečný hrdina lord Nelson hovořil o „prokletém Wilberforcovi a jeho pokryteckých spojencích“. Někdy mu k úspěchu chybělo jen málo. V roce 1796 byl jeho návrh zákona zamítnut poměrem hlasů 74 ku 70, tedy o pouhé čtyři hlasy. Návrh neprošel, protože asi tucet poslanců, kteří slíbili podporu, se ani neobtěžovalo dostavit: šli do opery nebo odjeli na venkov.

Nakonec byl v roce 1807 návrh zákona o zrušení obchodu s otroky přijat drtivou většinou 283 hlasů pro a 16 proti. Wilberforce se rozplakal,

když mu přeplněná Dolní sněmovna věnovala bouřlivé ovace vestoje. O dvacet šest let později, těsně před svou smrtí, 26. července 1833, se Wilberforce dozvěděl, že parlament schválil zákon o zrušení otroctví, čímž osvobodil 700 000 otroků a souhlasil s vyplacením dvou milionů liber jako odškodnění majitelům.

Wilberforce byl jen jedním z mnoha oddaných aktivistů. Mezi často opomíjené vůdčí osobnosti patřil Zachary Macaulay (1768–1838). Byl to výzkumník působící v zákulisí, statistik, který neúnavně pracoval po 18 hodin denně, aby shromáždil podložená fakta. Během svého dlouhého boje proti nespravedlnosti byl neustále hanoben, pomlouván a napadán, ale nevzdal se. Dalším zapomenutým hrdinou byl evangelikál Granville Sharp (1735–1813). Jako mladý muž byl silně dojat setkáním s mladým uprchlým otrokem v londýnských přístavních čtvrtích. Svůj život odhodlaně zasvětil boji za zrušení otroctví. V roce 1772 argumentoval, že anglické právo sahající až k Magně Chartě tuto praxi neospravedlňuje. Později pronesl památnou větu, že „žádná moc na zemi“ nemůže otroctví ospravedlnit. Ve slavném případě Somerset požádal Sharp o vydání příkazu habeas corpus k osvobození Jamese Somerset s argumentem, že jelikož není majetkem svého pána, nemůže být násilím odvezen na Jamajku. Po případu Somerset anglické soudy důsledně hájily práva bývalých otroků proti jejich pánům.

V Americe otroctví přetrvávalo ještě dalších třicet let. Mnozí se mu však hrdinsky vzepřeli. Tisíce uprchlých otroků doprovázeli na sever a do Kanady k svobodě jak černí, tak bílí abolitionisté, kteří vybudovali síť tajných cest a úkrytů, známou jako Podzemní železnice. Jednou z největších hrdinek Podzemní železnice byla Harriet Tubmanová (1822–1913), bývalá otrokyně, která při četných cestách na Jih pomohla stovkám otroků uprchnout na svobodu. Nakonec v roce 1863 Abraham Lincoln otroctví v Americe ukončil vydáním Prohlášení o osvobození z roku 1863.

Příběh otroctví v Americe je hluboce znepokojující. Může se nám jen zvedat žaludek, když čteme svědectví jednoho křesťanského otroka, který vyprávěl, že mu jeho pán ráno podával večeři Páně a odpoledne ho pak zbil bičem za to, že přišel o pár minut později na směnu. Může být jen zděšení, když se dozvíme, že pouhé scházení se na tajných

modlitebních setkáních mimo pracovní dobu mohlo být potrestáno brutálním bičováním. Na druhé straně však stojí nespočet inspirativních příběhů o odvaze a obětavosti. Důstojnost a duchovní síla křesťanského svědectví těch, kteří trpěli strašným týráním, byla později analyzována Martinem Lutherem Kingem (1929–1968), který na základě zkušeností černošských věřících trpících diskriminací vyvinul celou teologii utrpení. Známy je jeho výrok: „Jsme uvěznění v neproniknutelné síti vzájemnosti, spojeni jedinečným osudem.“ Jinými slovy, všichni pocházíme od stejných prvních rodičů, všichni jsme stvořeni k Božímu obrazu, všichni máme stejnou hodnotu a všichni neseme skutečnou odpovědnost jeden za druhého.

Šokující skutečností je, že na světě je dnes více otroků než kdykoli předtím.

Mezinárodní organizace práce uvádí, že na celém světě je 20,9 milionu obětí obchodování s lidmi. Křesťané opět stojí v čele boje proti otroctví a obchodování s lidmi. Mezinárodní mise pro spravedlnost (International Justice Mission) je významnou mezinárodní křesťanskou sítí bojující proti zneužívání, ale existují i další organizace. Globální pohromu obchodování s lidmi částečně živí vykořisťování žen a dětí v takzvaném „sexuálním průmyslu“, který zahrnuje nákup, prodej a zneužívání lidských bytostí. To bylo ještě zhoršeno sexuální revolucí. Požadavek na neomezenou sexuální „svobodu“ způsobil morální katastrofu. Nejvyšší cenu za to platí ti, kteří jsou uvěznění v otroctví. Existuje nespočet křesťanů, kteří se věnují záchraně a rehabilitaci těch, kteří jsou uvěznění v otroctví. Křesťané se staví proti pornografii a proti nákupu a prodeji sexu, což jsou hlavní faktory stojící za obrovským nárůstem obchodování s lidmi.

Křesťanství a spravedlnost

Náš trojjediný Bůh se vyznačuje dokonalou spravedlností. Je velkým zákonodárcem. Stvořitel vtiskl svůj morální zákon do srdcí a svědomí všech lidí, které stvořil (Ř 2,15).

Každý se mu bude muset zodpovídat. Náš Bůh se vyznačuje spravedlností a očekává, že i vládci budou spravedliví:

Nedopustíte se bezpráví při soudu. Nebudeš nadržovat nemajetnému ani brát ohled na mocného; budeš soudit svého bližního spravedlivě. (Lv 19,15)

Prohlásit svévolníka za spravedlivého a spravedlivého za svévolníka, to obojí je Hospodinu ohavností. (Př 17,15)

Toto praví Hospodin: Uplatňujte právo a spravedlnost, vysvobozujte oloupeného z rukou utiskovatele, netýrejte bezdomovce, sirotka a vdovu, nedopouštějte se násilí, neprolévejte na tomto místě nevinnou krev. (Jr 22,3)

Učte se činit dobro. Hleďte právo, zakročte proti násilníku, dopomozte k právu sirotkovi, ujímejte se pře vdovy. (Iz 1,17)

V průběhu dějin byli vládci vždy v pokušení zneužít moc ve svůj prospěch. Ve Starém zákoně odsoudil Boží prorok Eliáš bezbožného krále Achaba, když ten násilím zabral Nábotovu vinici (1Kr 21).

V Novém zákoně Pavel učil, že všichni vládci jsou Božími „služebníky“ nebo „diákoný“, kteří jsou dosazeni do společnosti, aby udržovali pořádek tím, že budou trestat zlo a odměňovat dobro (Ř 13,1–8). Vládci, stejně jako všichni lidé, mají Boží morální zákon vepsaný do svého svědomí. Každý z nich se bude v den soudu zodpovídat Bohu za to, jak splnil svěřenou úlohu.

Biblický základ Magny Charty (1215)

V roce 2015 se slavilo 800. výročí podpisu Magny Charty. *Magna Carta Libertatum* znamená ve středověké latině „Velká listina svobod“. Jednalo se o listinu práv, kterou 15. června 1215 v Runnymede nedaleko Windsoru podepsal anglický král Jan. Po více než osm století symbolizuje právo lidu omezovat moc vlády. Byla vypracována arcibiskupem Stephenem Langtonem a dalšími jako způsob, jak omezit tyranskou moc krále. Magna Carta jasně stanovila, že králova autorita není neomezená. Král si nemohl bezdůvodně přivlastňovat majetek svých poddaných, ani vytvářet zákony, které by vyhovovaly jeho vlastním cílům, ani zneužívat soudní systém k vlastnímu obohacování prostřednictvím přijímání úplatků. Stručně řečeno, listina stanovila zásadu, že nikdo, ani král, není nad

zákonem. Od svého přijetí v roce 1215 slouží k ochraně života, svobody a majetku a jako základ ústavních práv a svobod po celém světě. To je něco, za co mohou křesťané děkovat Bohu.

Je pravda, že v té době se zákonná práva, o nichž hovořila Magna Charta, vztahovala pouze na svobodné občany. Vytvořila však základ pro to, aby se tyto svobody postupně rozšířily na všechny. Během staletí plných zvratů, s mnoha ústupky i pokroky, se tyto myšlenky staly dominantními v právním systému. Vliv Magny Charty se rozšířil do Spojených států a do většiny západních zemí.

Baronka Caroline Coxová je již mnoho let v čele humanitární práce v některých z nejnebezpečnějších míst na světě. Věří, že:

... právě židovsko-křesťanská tradice se svou přirozenou úctou k lidské osobnosti a svým důrazem na pojetí práv a svobod jednotlivce dala vzniknout a udržela ty nejhumanitárnější a nejlidštější mezinárodně uznávané zákony a politiky, jako je například zrušení otroctví a definice genocidy.

Caroline Coxová často navštěvuje Barmu, kde její projekt HART spolupracuje s místními partnery v oblastech, kde dochází k četnému porušování lidských práv. Ti dosvědčují, že barmská vláda nemá křesťanství v oblibě zejména proto, že „podporuje skutečnou demokracii tím, že vybízí jednotlivce k samostatnému myšlení“. To je působivá pocta biblickému křesťanství. Podobně jí při cestě do válkou zmítané oblasti Súdánu jeden z místních vůdců vyprávěl o velkém daru vzdělání, který jeho lidu poskytli britští misionáři. Vzdělání, jak řekl, dalo jeho lidu svobodu myslet samostatně: „Větší dar ani svobodu než tuto nelze nikomu dát.“

Dlouholetý výzkumný projekt Roberta D. Woodberryho ukázal, že tam, kde měla misijní činnost založená na víře v Bibli největší dopad, existují vlády, které nejvíce respektují lidská práva a právní stát a jsou nejméně náchylné k tyranii. Je historickým faktem, že svoboda a práva jednotlivce jsou nejrozšířenější tam, kde mělo křesťanství největší vliv.

Dnes se křesťané po celém světě v mnoha různých rolích a službách obětavě zasazují o spravedlnost. Například organizace International Justice Mission, zmíněná výše jako jedna z hlavních organizací bojujících

proti modernímu otroctví, byla založena v 80. letech americkým právníkem Garym Hauganem. Byl pobouřen tím, že tolik dobře míněných pokusů pomoci chudým bylo horších než k ničemu, když chudí nemohli dosáhnout spravedlnosti. Základní příčinou chudoby je absence právního státu. Pokud někdo tvrdě pracuje, ale jeho zisky jsou mu ukradeny a neexistuje žádná možnost domoci se spravedlnosti, ničí to veškerou motivaci. Jaký má smysl poskytnout chudé vdově půjčku na rozjezd vlastního podnikání, když jí její zisk bude ukraden, jakmile ho vydělá, a ona se nemůže nijak bránit? Sociální a ekonomické spravedlnosti nikdy nedosáhnete, dokud nebude zajištěna právní spravedlnost, včetně vlastnických práv. Když jsou někteří vládní úředníci a jejich přátelé nad zákonem, znamená to, že to, na čem tvrdě pracujete, si mohou jednoduše přivlastnit mocní – nebo ti, kteří mají zbraně a prostředky k podplácení vyšších úředníků.

Křesťané dbají na spravedlnost, protože uctíváme Boha spravedlnosti. A on od nás očekává, že budeme spravedlnost také hájit. Prorok Izajáš předpověděl poslání Božího služebníka, Mesiáše:

Soud vyhlásí podle pravdy. Neochabne, nezlomí se, dokud na zemi soud nevykoná. (Iz 42,3–4)

Náš Bůh je Bohem spravedlnosti a jeho Slovo je zdrojem našich představ o svobodě, lidských právech a náboženské svobodě. Po celém světě jsou to dnes často právě křesťané, kdo se obětavě zasazují o svobodu pro ty, kdo jsou v otroctví, a o spravedlnost pro utlačované.

*Z těchto přednášek posléze autorka vytvořila knihu,
jejíž české vydání připravujeme.*

DŽIHÁD A VÁLKA V ISLÁMU A V KŘESŤANSTVÍ

Alan Shlemon

Víte, jaká je první otázka, kterou dostávám, když přednáším o dlouhé historii válek a zabíjení v islámu? Většina lidí se mě ptá: „Nemá snad i křesťanství dlouhou historii válek a zabíjení? Není to stejné jako v islámu?“ Odpověď zní ano i ne. Ano, křesťané v minulosti zabíjeli. Ano, vedli války proti jiným lidem. Ano, jejich historii poznamenaly události jako křížové výpravy a španělská inkvizice. Ale nejde o totéž jako v islámu. Ve skutečnosti je to velmi odlišné.

Obvykle muslim, kritik křesťanství nebo věřící s upřímnou touhou porozumět poukazuje na příklady, kdy křesťané zabíjeli nebo vedli války. Mohou citovat příběhy ze Starého zákona, v nichž Boží lid vedl válku proti svým nepřátelům (jako v případě Kanaánců). Nebo mohou zdůrazňovat křížové výpravy a španělskou inkvizici. Žádný z těchto příkladů však není srovnatelný s tím, co se děje v islámu. Je však důležité uznat války, násilí a zabíjení, které existují ve Starém zákoně a v historii církve. Nikdo by se neměl pokoušet popírat nebo bagatelizovat násilí, ke kterému došlo. Jak však uvidíme, tyto činy nejsou analogické s těmi v islámu.

Vezměme si například války ze Starého zákona. Bůh obvykle používal války jako prostředek soudu nad hříšným a vinným národem, nikoli jako způsob, jak rozšířit židovský národ. Bůh totiž soudil hřích bez ohledu na to, kdo jej spáchal. Zatímco Bůh použil Židy jako nástroj soudu proti hříšným kanaánským národům, byl také ochoten použít nepřátele Izraele jako nástroje soudu proti hříšným Židům. Bůh byl a je soudcem, který zachází se všemi stejně. V islámu však Mohamed používal válku jako prostředek k porážce svých nepřátel. Muslimové byli vždy vykreslováni jako ti dobří, bojující proti komukoli, kdo se postavil proti jejich „ušlechtilé“ věci.

Je také důležité si uvědomit, že neexistuje žádná teologie, která by válku a zabíjení ve Starém zákoně považovala za normu pro křesťany

v jakékoli době. Biblický text je v případě starozákonních příkladů popisný, nikoli normativní. V současnosti neexistuje žádná církev ani myšlenkový směr, který by prosazoval vojenské akce jako vhodný prostředek evangelizace.

Korán naproti tomu nejen popisuje nesčetné bitvy, do nichž se Mohamed zapojil, ale předkládá je také jako vzor chování pro dnešní dobu. Abul A'la Mawdudi ve svém apologetickém díle „K porozumění islámu“ uvádí: „...všechny příkazy a nařízení v Koránu lze uplatňovat kdekoli a v jakékoli době...“ Muslimský učenec a překladatel Koránu Muhammed Asad říká k súře 2,191, pasáži předepisující muslimům sedmého století vést válku: „...jak je tomu vždy u historických odkazů v Koránu – výše uvedený příkaz má obecný význam a platí pro všechny časy a okolnosti.“ V Koránu je přítomna silná teologie války, která je pro dnešní muslimy normativní.

Příklady jako křížové výpravy a španělská inkvizice nelze srovnávat s islámem. Tyto události nemají v Bibli žádný teologický základ. Ačkoli se církev pokoušela ospravedlnit své činy pomocí Bible, její snahy byly mylné. Jakákoli teologie byla vytvořena, byla od té doby církví zavržena, protože neměla biblickou oporu. Islám stále energicky brání džihád pomocí Koránu, precedentu stanoveného Mohamedem a Mohamedových vlastních pokynů. Žádný významný muslimský učenec ze Středního východu by nikdy nezavrhl džihádistickou teologii – je pro islám ústřední.

Když se mě tedy někdo zeptá na křížové výpravy nebo inkvizici, potvrdím, že křesťané se dopustili špatných činů, ale hned na to poukážu na to, že jejich chování nebylo v souladu s biblickou teologií. Když se však muslimové zapojili do válek a zabíjení, jejich chování bylo v souladu s teologií islámu.

A konečně, pokud chce někdo vědět, jak by měli křesťané žít, může se inspirovat Ježíšovým životem, jeho pokyny a vzorem novozákonní církve. Ježíšův život byl natolik mírumilovný, že ho mnozí lidé mylně považují za pacifistu. Ani poté, co čelil četným pokusům o zabití, nikdy neodplácel násilím. Na rozdíl od Mohameda nikomu neublížil. Těsně předtím, než opustil tuto zemi, dal nám Ježíš to, co se stalo známým jako „Velké poslání“ (Mt 28,16–20). Jsou to jeho poslední pokyny pro

jeho následovníky. Řekl, že máme činit učedníky ze všech národů, křtít je a učit je tomu, co přikázal.

Je vlastně zajímavé podívat se na to, jak postupovala raná církev. Podívejme se na prvních 100 let islámu po Mohamedovi a na prvních několik set let křesťanství po Ježíši. Islám se šířil především prostřednictvím vojenských výbojů, při nichž se zmocnil území od Španělska až po hranice Číny a Indie. Křesťanství se navzdory intenzivnímu pronásledování šířilo téměř 300 let po částech Evropy, severní Afriky a Blízkého východu.

S Kristem jako vzorem lze jen těžko tvrdit, že jsou křesťané povoláni k válce či násilí, aby prosazovali Kristovu věc. Život Ježíše a učení Nového zákona jsou tím, co v první řadě určuje směr života křesťanů. Pokud chtějí muslimové dnes žít v míru, udělali by lépe, kdyby se ve svém životě řídili příkladem Ježíše, Knížete pokoje.

Stand to Reason

www.str.ogr

KONSTANTIN A METODĚJ

Jaroslav Kernal

Konstantin a Metoděj byli byzantští misionáři, kněží a učenci, kteří se narodili v Soluni (Tesalonice) do aristokratické rodiny jako dva ze sedmi sourozenců. Jsou známí jako „apoštolové Slovanů“. Jejich příchod na Velkou Moravu roku 863 představuje jeden z nejdůležitějších milníků v dějinách našich zemí. Tato misie nebyla pouze šířením křesťanství, ale byla také kulturním a jazykovým činem, který zásadně ovlivnil identitu slovanských národů.

Pozvání knížete Rostislava

Kníže Rostislav usiloval o politickou nezávislost Velké Moravy na Východofranské říši. Uvědomoval si, že k prosazení suverenity potřebuje vlastní církevní organizaci, která by nebyla závislá na německém kléru. Po neúspěšné žádosti v Římě se proto obrátil na byzantského císaře Michala III. s prosbou o vyslání učitelů, kteří by dokázali předávat křesťanskou víru v jazyce srozumitelném místnímu obyvatelstvu. Údajný dopis knížete Rostislava císaři říká:

Naši lidé odstoupili od pohanství a zachovávají křesťanské zákony, nemáme však takového učitele, který by nám v našem vlastním jazyce vyložil pravou křesťanskou víru, aby nás i jiné země, až to uvidí, mohly následovat. Pošli nám proto, pane, biskupa i učitele. Od vás totiž vždy vychází dobrý zákon na všechny strany.

Písmo a písmo

Konstantin a Metoděj se na úkol důkladně připravili. Konstantin, známý svou lingvistickou genialitou, vytvořil pro potřeby staroslověnštiny speciální písmo – *hlaholici*. Tento krok umožnil především možnost překladu stěžejních částí Písma (a možná dokonce celé Bible) do staroslověnštiny. Kromě toho šlo o vytvoření srozumitelného

liturgického jazyka, který byl přímou alternativou k tehdy výhradně užívané latině.

Díky existenci písma bylo možné založit školu, kde bratři vychovávali budoucí kněze z řad domácího obyvatelstva.

Odpor a obhajoba díla

Působení obou bratrů však nebylo přijato s bezvýhradným nadšením. Museli čelit silnému odporu franských (německy mluvících) kněží, kteří v zavedení slovanské liturgie viděli ohrožení svého vlivu. Konflikt vyústil v nutnost obhajovat slovanskou bohoslužbu přímo před papežem v Římě. Konstantin v této obhajobě uspěl a slovanská liturgie byla (byť s omezeními) oficiálně uznána vedle latinské, řecké a hebrejské (což byly jazyky, jimiž nechal Pilát napsat nápis na kříž).

Metodějova mise a odkaz

Po smrti Konstantina (který v Římě vstoupil do kláštera, přijal jméno Cyril a následně zde roku 869 zemřel) pokračoval Metoděj v díle sám jako moravsko-panonský arcibiskup. I přes četné intriky a období nuceného věznění se mu podařilo dílo udržet až do své smrti roku 885.

Ačkoliv byli po Metodějově smrti jeho žáci z Velké Moravy vyhnáni, jejich odkaz nezanikl. Přenesli vzdělanost a písmo (později zjednodušené na cyrilici) do Bulharska a dalších zemí, čímž položili základy písemné kultury mnoha slovanských národů. Pro české země zůstávají Cyril a Metoděj symboly duchovní svobody a počátků naší vlastní vzdělanosti.

BŮH SE STARÁ O VDOVY

Povzbuzení a slova moudrosti pro ty, které jsou zarmoucené.

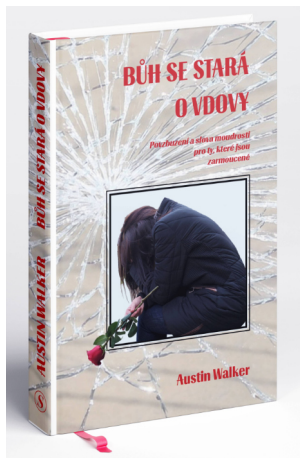
Austin Walker

Rozměr a vazba: 125×176 mm, váz. s přebalem

Počet stran: 140

Cena: 290,- Kč

Proč se Bůh v Písmu tolikrát představuje jako „ochránce vdov“? Austin Walker odkrývá hloubku tohoto Božího titulu a provází nás texty Starého i Nového zákona. *Bůh se stará o vdovy* není jen kniha o zármutku, je to studie o Boží věrnosti, spravedlnosti a lásce, která svítí nejjasněji v těch nejtemnějších údolích. Povinná četba pro každého, kdo chce hlouběji porozumět Božímu srdci.

V NABÍDCE

Kazatel: Radost a marnost života, *J. Kernal*, váz., 224 s., 365,- Kč

Proti kritice a souzení, *Richard Baxter*, sešit, 40 s., 48,- Kč

Nedobytný hrad je Hospodinovo jméno, *Jan A. Komenský*, 88 s., váz., 210,- Kč

Úzká cesta Kristova určená křesťanům, *Řehoř Krejčí*, brož., 52 s., 60,- Kč

Císař a církev, *Anthony Forsyth*, brož., 128 s., 230,- Kč

Příslloví – Moudrost krále Šalomouna, *J. Kernal*, váz., 224 s., 365,- Kč

Devět zlatých klasů, *Jan Hus*, sešit, 36 s., 35,- Kč

Modli se!, *John C. Ryle*, brož., 76 s., 95,- Kč

Žalmy pro potěšení srdce, *J. Kernal*, váz., 212 s., 365,- Kč

PŘIPRAVUJEME

Petr Chelčický – O reptavých (Mt 20 – O dělnících na vinici)

Jan Hus – O šesti bludech (jazykově upraveno)

Sharon Jamesová – Světlo pro svět

Jaroslav Kernal – I kdyby fíkovník nevypučel ...

www.eshop.solideogloria.cz

Spolek Soli Deo Gloria

www.solideogloria.cz

Praha 2026